

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 4.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsiðtúr í prísinum.

Tírsdag hin 28. januar 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarnarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11—5. Telf. 114.

ØLLUM ER KUNNUGT.
at tað í seinri tíð hefur gingið heldur stríðið hjá einstøkum kommunum her á landi at greitt sína peningaligu skyldu til Løgtingi. Í summarsins tingsetu var nógv talað um hetta, og heitt var á amtmannin um at royna at fáa inn eftirstoðuna hjá hesum kommunum. Løgtingið skal jú nýta pening til at fremja tey ymsku málini, ið tingið ætlar at fremja.

Tað hefur síðani gjøgnum amtið verið heitt á hesar kommunurnar fyri at fáa skattarindanin til Løgtingið aftur í rættlag, so tingið fær arbeiði. Eingin hefur enn staðið fram og sagt, at tað er óráttvíst at krevja inn eftirstoðurnar.

Støk kommunu fekk eisini í ár frá Løgtinginum at víta, at tingið ikki var sint til at ganga teim á moti í einari umsókn, fyri enn kommunan var byrjað at rinda eftirstoðurnar. Eingin helt hesa tingsins avgerð vera óráttvísa.

»Dimma« hefur málma um, at ríkisstjórnin longu hevði stillað seg »ret reserveret« í teim foroyisku havnamálunum, og gevur tí útsjón av at vera so leiðis komið í ólag av øðrum ársokum enn teim, ið her liggja til grund.

Atvoldin til, at ríkisstjórnin dregr á um hetta mundið at jætta pening til at byggja fleiri havnir fyri her á landi, er hin sama, sum völdi, at Løgtingið stillaði seg »reserverað« yvirfyri einari kommunu; ter somu grundir, ið fekk Løgtingið til at heita á amtmannin: eftirstoðurnar.

Løgtingið hefur mælt til, at framt verður at byggja fleiri havnir. Og eingin vil siga, at tað er óneyðugt at fáa hesar havnir bygdar. Men Løgtingið visti, hvussu til stóð við summum havnum, ið bygdar eru, at hesar kommunur ikki hava rindað til ásetta tíð til statsins. Løgtingið veit, at tað eigur alla ábyrgd, um kommunirnar ikki rindað til ásetta tíð. Uttan at gjørt verður nakað við at fáa skil á tey peningaligu viðurskiftini við teim havnum, ið eru, mæli Løgtingið til at fremja víðari havnabygging. Tað er ikki so logið, um ríkisstýrið »stiller sig ret reserveret«.

Eisini er nú komið út í orð, at ein av hesum kommunum, ið fingið hefur havn og ikki greiður sínar skyldur til statsins, stillar seg heitt »reserverað«, tá ið

fiskarar hava søkt um grundstykki við havnaplássið, fyri at byggja frystingarhús til frama fyri heimsfiskiskapin.

Færøernes Folkehøjskole.

Forslaget om Tilskud til Skolen behandles i Landstinget.

Ombudsmanden er fraværende. Effersøe er utilfreds over Skolens Opretholdelse. Socialdemokratiets og de Radikales Ordforere giver Forslaget uforbeholden Støtte.

(Fra vor Korrespondent).

København 22. — 1. — 30.

Den 18. Januar var »Forslag til Lov om Tilskud til Folkehøjskoler paa Færøerne« til Behandling i det danske Overhus, Landstinget.

Forslaget, som i November Maaned blev fremsat af Undervisningsminister Borgbjerg, gear ud paa, at Statskassen og Lagtingets Kasse i Forening yder Tilskud paa 3500 Kr. fra hver Kasse til Folkehøjskoler paa Færøerne.

Ombudsmand Patursson er endnu ikke mødt i Tinget og Effersøe faar herved en Chance til at give sine Følelser, overfor Oplysningsarbejdet blandt Ungdommen paa Færøerne, en extra Udladning.

Effersøe var Venstres Ordforer og var meget utilfreds med Forslagets Affattelse. Det begunstiger en enkelt Skole paa Færøerne, og det var han Modstander af.

Socialdemokratiets Ordforer, Johannes Hansen, anbefalede Forslaget, og udtalte bl. a.:

»Færøerne har for Tiden kun een Folkehøjskole, som i 1924 mistede sit direkte Statstilskud, fordi Elevantallet var gaaet ned under det Tal, som Loven foreskriver for Bevarelse af Statstilskud. Der har blandt den færøske Befolkning hersket en stor Interesse for denne Skole, hvilket ses af, at der er ydet ca. 16.000 Kr. i frivillig Gave til Skolen.«

Ellinger (Højre) betegnede Forslaget som regnskabsmæssigt set uklart, medens den radikale Ordforer Rasmussen gav det sin uforbeholdne Støtte.

Borgbjerg imodegik meget udførligt Effersøes Kritik.

Derpaa sluttedes Debatten og Forslaget sendtes i Udvalg.

w. w.

Heim til Føroyar í vetraródn.

Ódnin kann vera beisk og herð, men eldur í skipinum er verri. 8 dagar úr Noreg til Føroyar. Samrøða við ein, ið við var.

Mánakvöldið í hinari vikuni, o. u. kl. 11, kom til Havnar annað fiskiskipið, ið J. P. Evensen & Son í Tórshavn hefur keypt úr Noregi. Skipið eitur »Vikholm«.

Mong vóru fegin, tá ið tey frættu, at skipið var komið, tí yvirhøvur bóru fólk ótta fyri tí, vegna ta heldur drúgu ferð, tað tyktist at hava um fjørðin. Skipið fór út frá Haugesund tírsmorgunin 14. jan., og nú vóru nærur 8 dagar lidnir. Ei undir í, um fólk vóru óttafull. At ferðin um fjørðin, umframt at vera drúgv, eisini hevði verið ótespulig, var eyðvítað, tí veðurlagið var jú alt annað enn gott.

Nú liggur »Vikholm« í Havn. Farið hvíkur, og mennirnir eru komnir í land. Vit hitta ein teirra, ið við var, og spyrja, hvussu gingist hevði á ferðini, tí hon hevði, eftir okkara áskoðan, verið nóg so drúgv.

»Gingist?« svarar hann, »ja, vit eru komnir betur, enn vit høvdu vónir um, sum út á tað einu tíðina á ferðini, sum óivað er hin versta, ið eg havi gjørt — og eg havi farið mong ár til sjós.«

»Høvdu tygum ikki vilja greitt okkum eitt sindur frá tilbúrdi og viðburði, síðani tit logdu frá Noregs strond?« spyrja vit.

»Já. — Tírmorgunin í lýsingini fóru vit út frá Haugesund og aftaná at vit høvdu verið inni aftur við tí kenda lóðsinum, struku vit framvið fyrrið á Røver kl. 4 seinrapartin. Tá var hann landsunningur í ættini. Men tá ið vit vóru komnir rættuliga leysir av landi, mælaði hann — og vit sigldu nú bert við motorinum. Hósdagin fingi vit Munkalopið. Reiðiliga komnir út í norðsýðvin, tá lotaði hann av landsunningisbúri, og hann menti seg harðliga, og áður enn vit vardu tað, var rúkandi ódn, harðasti landsunningstormur við glaðstroki. At eisini vit skuldu merkja ódnarstormins umkollspandi meg, fingi vit skjótt at sanna. Tí nú skrædnad í stórseglið millum aðru og triðu »klotus«. — Vit høvdu tíkið annað rep niður, tá ið fóru. Vit settu so talju á triðu klotu, og ætlaðu at taka triðu repið í, men ikki so skjótt høvdu vit fingið hála skinkulin niður at, fyrr enn aftur skrædnad av nýggjum, frá triðu klotu og líka lúkt upp undir nokkan — og seglið álðist sundur.

So bjargaðu vit seglinum — og bundið gaffulin niður í dekkið, repaðu fokkuna og mesanin, tóku klyvarin. So logdu vit hana við fokku og mesani at dríva vestureftir. Tað var ikki talan um at gera nakað

við stórseglið fyri stormi og sjógv fyrr enn leygarkvöldið — og tá høvdu vit drivið í 2 sandogur.

Sunnmorgunin um klokkan 6 tíðina kom

eldur í maskinrúmið,

og hann kundi verið okkum stórri skaði, enn hann gjordist. Útstoytingarorrið gekk sum eina hondstjúg, kanska 3 tummar omanfyri oljutangan, og var skottið, 3 tummar tjúkt, klætt við zink. Alt í einum stóð eldurin upp úr maskinkappanum og kokkahlósinum. Og vit posaðu sjógv, og posaðu tað dýrasta vit vóru mentir, niður yvir eldin, og summir fóru í holt við ein

bróta hol á dekkið.

Fyrsta holið, vit fingi í dekkið, kom beint niður á oljutangan, ið longu tá var allgloðandi. So var sett annað holið á dekkið, meðan sjógvposurnar stóðust vóru stoyttar í eldin. Síðan var lastlúkan tikið av, og so varð brotið hol á skottið. Nú fekkst fætur á brandslanguni, ið fyrr ikki slappst til fyri eldi. Ein eldslokkjari — við glasbeholdara — varð kastaður niður í maskinrúmið; og tá ið hann knæaðist var tað, sum munur sást á í stundini.

Nú gekk betur í hond við at fáa sløkt. Nú varð ein maður varðugur við eina lanternu frammanfyri, um bakborð. Tað var longu tá gjørt nýtslu av teim neyðsignalum, sum vit ráddu yvir. Men nú var aftur farið í holt við at gera tekn, bæði við reyðum og grønnum ljósi, og við fakkum, sum vit sjálfvur gjørdur. T. d. fylltu vit eina tunnu við hálmi og klæðum og koyrdu olju í. Login frá hesari tunnuni stóð upp áráka hált seglið í eina slíka tíð. Trolarin var o. u. tvaer snorislongdir frá okkum, tá ið hann

sigldi framvið okkum og ónti ikki.

Vit halda, at tað var ein linufiskari frá Aberdeen, tí vit høvdu sæð 2 av teim stult frammanundan. Meðan henda vónin um hjálp brast fyri okkum, var hildið áfram við at sløkka — og tað eydnaðist. So hvíldu vit okkum, men tó byrtist eldurin tvaer reisir aftur, og var so skift at ansað eftir, um eldurin aftur skuldi byrja. Og nú var nógv at gera við pumpurnar. Vit vendu so fyrri at halda eftir trolarinum, men einki bar til. Vit sigldu og flaggaðu á báðum mastrunum — tí nú var ljóst. Men trolarin sigldi sína leið og lat okkum til egnu lagnu. So drívu vit allan sunnundag, ímeðan vindurin vaks og sjógvurin ótlaðist.

Mánamorgunin vóru vit norðanfyri Sandoyarbankan, og nú gjordist líkindini frægari, tí nú

lotaði hann eitt sindur av norði og var nú at sigla til lands. Motorurin var ikki rørdur síðani eldin. Men skuldi havn fást innan kvöldi, so battu ikki bert tað sindrið av seglum, vit høvdu. Og við strev og stríð var so roynt at fáa hol á dekkið fyri at fáa útstoytingarorrið upp — uttan ótta fyri oljutanganum; — og tað eydnaðist við hug og ágrýtni, og við at nýta gamlar rørstumpar, at fáa smoykt útstoytingarorrið upp. Nú bar til. Men nú var longu seint, kl. 4 seinrapartin. Og motorurin fór so í gongd, og skjótt gekk inn eftir og — heim eftir. Klokkan 11 vóru vit í Havn.»

So er frásøgn sjómansins, og øll mega geva honum viðhald í tí: hetta var ein ótespulig ferð.

S. r.

Kvindeligt Studentehjem i København.

For nogle Maaneder siden udsendte Foreningen »Kvindelige Akademikere« en fortrolig Henvendelse om Støtte til et Kollegium for kvindelige Studenter. Det var Meningen som en Begyndelse at skaffe Penge til Indretning af en almindelig Lejlighed, der kunde anvendes til det Brug, og dette opnaedes da ogsaa, især ved Hjælp af et Tilskud fra Universitetet, saaledes at det første kvindelige Akademikerhjem kan aabnes 1. Januar 1930. Den erhvervede Lejlighed ligger Ny Vestergade 7, og vil kunne afgive Plads til 10—12 Studenter.

Under Arbejdet med Planen for dette mindre Hjem viste det sig imidlertid, at Kammerne meget hurtigt vil blive for snævre i Forhold til den store Mængde kvindelige Studenter.

Under Samarbejde med andre interesserede og da især Dr. Eli Møller, der længe havde sysslet med Tanker om en Kvinderegens, voksede Planen op om allerede nu at begynde at arbejde henimod det, som i den fortrolige Henvendelse betegnedes som det endelige Maal, nemlig at skaffe Midler til Oprettelse af et selvstændigt Kollegium, hvor et større Antal kvindelige Studenter kunde faa Adgang til Privilegier, som de mandlige nyder paa Regenser og Kollegier.

De kvindelige Studenter har hidtil i den Henseende været stedmoderlig behandledes.

Studentergaarden for mandlige Studenter, der aabnedes 1923, blev oprettet som en Minderegens, og dette skete blandt andet paa den Maade, at Enkeltpersoner og Institutioner, der gav Bidrag dertil, samtidig kunde knytte det til et Navn,